

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Første Afdeling)

13. juli 2018*

»Personalesag – akkrediterede parlamentariske assistenter – artikel 24 i vedtægten for tjenestemænd – ansøgning om bistand – artikel 12a i vedtægten for tjenestemænd – psykisk chikane – Det Rådgivende Udvalg for Behandling af Klager over Chikane mellem Akkrediterede Parlamentariske Assistenter og Medlemmer af Europa-Parlamentet og Forebyggelse af Chikane på Arbejdspladsen – afgørelse om afslag på ansøgningen om bistand – urigtigt skøn – rækkevidden af bistandspligten – den administrative procedures varighed – rimelig frist – afslag på fremsendelse af rapporter fra det rådgivende udvalg«

I sag T-275/17,

Michela Curto, tidligere akkrediteret parlamentarisk assistent ved Europa-Parlamentet, Genova (Italien), ved advokaterne L. Levi og C. Bernard-Glanz,

sagsøger,

mod

Europa-Parlamentet ved O. Caisou-Rousseau, E. Taneva og M. Rantala, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

angående et søgsmål anlagt i henhold til artikel 270 TEUF med påstand dels om annulation af Parlamentets afgørelse af 30. juni 2016, hvorved denne institutions ansættelsesmyndighed afslog den ansøgning om bistand, som sagsøgeren havde indgivet den 14. april 2014, dels om erstatning for den skade, som hun hævder at have lidt som følge af, at den nævnte myndighed tilsidesatte bistandspligten som omhandlet i artikel 24 i vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union, navnlig som følge af den uforholdsmæssigt lange sagsbehandlingstid,

har

RETTEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, I. Pelikánová, og dommerne P. Nihoul og J. Svenningsen (refererende dommer),

justitssekretær: fuldmægtig P. Cullen,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. maj 2018,

afsagt følgende

* Processprog: engelsk.

Dom

Twistens baggrund

- 1 Den myndighed, der har kompetence til at indgå ansættelseskontrakter (herefter »ansættelsesmyndigheden«) ved Europa-Parlamentet, ansatte sagsøgeren, Michela Curto, som akkrediteret parlamentarisk assistent hos M., der var medlem af denne institution, i perioden fra den 16. juli 2013 til afslutningen af valgperioden for Parlamentet, dvs. til maj 2014.
- 2 Den 7. november 2013 anmodede M. ansættelsesmyndigheden om at opsiges sagsøgerens kontrakt med den begrundelse, at sagsøgeren uden at have anmodet om tilladelse havde besluttet ikke at møde på arbejde i en hel uge, og at hun således ikke havde overholdt bestemmelserne i sin ansættelseskontrakt. Dette parlamentsmedlem oplyste i sin anmodning, at da hun havde nævnt dette forhold over for sagsøgeren, havde sagsøgeren fornærmet hende og var derefter forsvundet.
- 3 Sagsøgeren var sygemeldt i perioden fra den 7. til den 24. november 2013.
- 4 Den 11. november 2013 modtog sagsøgeren en skrivelse fra chefen for Enheden for »Ansættelse og Forflyttelse af Personale« under Direktoratet for Udvikling af Menneskelige Ressourcer i Parlamentets Generaldirektorat (GD) for »Personale«, hvorved hun blev underrettet om, at M. havde anmodet ansættelsesmyndigheden om at opsiges hendes ansættelseskontrakt som akkrediteret parlamentarisk assistent. Opsigelsen af sagsøgerens kontrakt var ledsaget af en beslutning om fritstilling.
- 5 Den 25. november 2013 modtog den tjenestegren, der havde ansvaret for ferie, under Direktoratet for »Forvaltning af Støtte- og Velfærdstjenester« i GD for »Personale« en lægeerklæring fra sagsøgeren, hvorved hendes sygemelding blev forlænget fra den 25. november til den 15. december 2013, og en anmodning om tilladelse til at tilbringe sin sygeorlov i Italien i perioden fra den 28. november til den 15. december 2013. En af institutionens rådgivende læger havde i denne forbindelse uden held forsøgt at kontakte sagsøgeren telefonisk og pr. e-mail til sagsøgerens private og arbejdsmæssige elektroniske postkasser for at få hende til at kontakte tjenestegrenen for ferie.
- 6 Den 27. november 2013 meddelte sagsøgeren tjenestegrenen for ferie, at hun allerede opholdt sig i Italien.
- 7 Ved afgørelse af 5. december 2013 besluttede ansættelsesmyndigheden at opsiges sagsøgerens kontrakt med virkning fra den 24. december 2013, idet den tog hensyn til den omstændighed, at sagsøgeren havde været sygemeldt i perioden fra den 15. til den 24. november 2013 (herefter »den bekræftende afgørelse om afskedigelse«).
- 8 Ved afgørelse af 9. december 2013 fastslog generaldirektøren for »Forvaltning af Støtte- og Velfærdstjenester« under GD for »Personale« i sin egenskab af ansættelsesmyndighed, at sagsøgeren havde tilsidesat artikel 60, stk. 2, i vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union (herefter »vedtægten«), der finder anvendelse på akkrediterede parlamentariske assistenter i henhold til artikel 131, stk. 5, i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte, hvoraf fremgår, at »[s]åfremt en tjenestemand ønsker at tilbringe sin sygeorlov på et andet sted end sit tjenestested, skal han forinden indhente ansættelsesmyndighedens samtykke«. Sagsøgeren havde nemlig ikke indgivet en forudgående ansøgning om samtykke i denne forbindelse og havde forladt sit tjenestested uden et sådan forudgående samtykke. Af disse grunde besluttede den nævnte direktør, at den lægeerklæring, som sagsøgeren havde fremlagt den 25. november 2013, ikke skulle tillægges vægt, og at sagsøgerens fravær i perioden fra den 25. november og indtil udløbet af hendes kontrakt, i henhold til vedtægtens artikel 60, stk. 1, skulle anses for uregelmæssig, at denne periode derfor skulle trækkes fra hendes årlige ferie og i givet fald indebære, at hun mistede retten til vederlag for denne periode.

- 9 Den 16. december 2013 modtog den tjenestegren, der havde ansvaret for ferie, under Direktoratet for »Forvaltning af Støtte- og Velfærdstjenester« fra sagsøgeren en ny lægeerklæring, der var udfærdiget den 14. december 2013, og hvori det blev konstateret, at hun havde behov for at være sygemeldt i perioden fra den 14. til den 24. december 2013. Ved afgørelse af 13. januar 2014 besluttede direktøren for dette direktorat i egenskab af ansættelsesmyndighed at afvise denne lægeerklæring af de samme grunde som dem, han havde redegjort for i sin tidligere afgørelse af 9. december 2013.
- 10 Den 14. december 2013 udfærdigede sagsøgerens læge en lægeerklæring, hvoraf fremgik, at hun var uarbejdsdygtig indtil den 13. januar 2014.
- 11 Den 3. februar 2014 indgav sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage over afgørelserne af 9. december 2013 og af 13. januar 2014.
- 12 Den 10. februar 2014 udfærdigede sagsøgerens læge en lægeerklæring, hvoraf fremgik, at hun var uarbejdsdygtig indtil den 12. marts 2014.
- 13 Den 5. marts 2014 indgav sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage, der blev registreret den 6. marts 2014, over den bekræftende afgørelse om afskedigelse.
- 14 Den 14. april 2014 indgav sagsøgeren gennem sin advokat i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1, og artikel 24, en ansøgning om bistand (herefter »ansøgningen om bistand«) til ansættelsesmyndigheden med den begrundelse, at M. under den periode, hvori sagsøgeren havde været ansat som akkrediteret parlamentarisk assistent, havde udsat hende for »psykisk chikane« i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i vedtægtens artikel 12a, der finder tilsvarende anvendelse på akkrediterede parlamentariske assistenter i henhold til artikel 127 i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte. To af sagsøgerens kolleger indgav gennem den samme advokat samtidig tilsvarende ansøgninger om bistand, som ansættelsesmyndigheden behandlede samtidig.
- 15 Sagsøgeren anmodede i ansøgningen om bistand ansættelsesmyndigheden om at indlede en administrativ undersøgelse med henblik på at fastlægge de faktiske omstændigheder, at forflytte hende for at undgå, at hun på ny skulle stå over for M. i tilfælde af, at den bekræftende afgørelse om afskedigelse måtte blive tilbagekaldt eller annulleret, og at træffe enhver passende foranstaltning, såsom sanktioner over for M., en skrivelse fra ansættelsesmyndigheden, der bekræftede, at hun havde været udsat for psykisk chikane, økonomisk støtte med henblik på at sikre hendes forsvar, dækning af de lægeudgifter, som hun havde afholdt, og konkrete foranstaltninger for at forhindre, at en sådan situation måtte opstå fremover.
- 16 Sagsøgeren fremlagde til støtte for ansøgningen om bistand et skriftligt vidneudsagn fra tre akkrediterede parlamentariske assistenter, der tidligere havde gjort tjeneste hos M., og som omfattede de to akkrediterede parlamentariske assistenter, der samtidig havde indgivet en ansøgning om bistand. Disse vidneudsagn bekræftede, at M. havde udsat sagsøgeren for en upassende adfærd, som bestod i misbilligelse, ydmygelse, trusler, foragt, fornærmelser og råben og skrigen. Sagsøgeren beskrev endvidere en række hændelser, der havde fundet sted under den periode, hvori hun var ansat som akkrediteret parlamentarisk assistent. Hun forklarede desuden, at hun som følge af den behandling, som M. havde udsat hende for, havde oplevet et panikanfald den 6. november 2013, og at hun havde henvendt sig til Parlamentets lægetjeneste, hvor en rådgivende læge anbefalede hende at hvile sig. Hun forklarede, at hendes personlige læge den følgende dag konstaterede, at hun var uarbejdsdygtig som følge af et »nervøst sammenbrud, der er opstået i forbindelse med chikane på arbejdspladsen«, og som indebar, at hun var »uarbejdsdygtig indtil den 15. december 2013«.
- 17 Den 22. maj 2014 »videresendte« generaldirektøren for GD for »Personale« (herefter »generaldirektøren for personale«) ifølge ansættelsesmyndigheden sagsøgerens »sag« til Det Rådgivende Udvalg for Behandling af Klager over Chikane mellem Akkrediterede Parlamentariske Assistenter og Medlemmer af Europa-Parlamentet og Forebyggelse af Chikane på Arbejdspladsen

(herefter »det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter«), der umiddelbart forinden var blevet nedsat ved en afgørelse fra Parlamentets præsidium af 14. april 2014 om interne forskrifter, der havde til formål at oprette et rådgivende udvalg for behandling af klager over chikane mellem akkrediterede parlamentariske assistenter og medlemmer af Europa-Parlamentet og forebyggelse af chikane på arbejdspladsen (herefter »de interne regler for akkrediterede parlamentariske assistenter om chikane«). Dette udvalg består af fem medlemmer, der udnævnes af Parlamentets formand. Formanden for dette udvalg og to af dets medlemmer er kvæstorer, et medlem udnævnes af udvalget for akkrediterede parlamentariske assistenter, og Parlamentets administration er repræsenteret ved formanden for det rådgivende udvalg vedrørende chikane og forebyggelse af chikane på arbejdspladsen, således som dette udvalg er nedsat ved Parlamentets afgørelse af 21. februar 2006.

- 18 Ved afgørelse af 17. juni 2014 afslog Parlamentets generalsekretær (herefter »generalsekretæren«) i sin egenskab af ansættelsesmyndighed klagen af 3. februar 2014 som ugrundet.
- 19 Den 24. juni 2014 hørte det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter sagsøgeren, M. og de to andre tidligere akkrediterede parlamentariske assistenter, der havde gjort gældende, at M. havde udsat dem for psykisk chikane.
- 20 Den 15. juli 2014 foretog kvæstorerernes kollegium i Parlamentet for lukkede døre en drøftelse af den fortrolige rapport, som det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter vedtog den 24. juni 2014 i henhold til artikel 10 i de interne regler for akkrediterede parlamentariske assistenter om chikane (herefter »rapporten af 24. juni 2014«), som bestemte, at »[u]dvalget fremsender en fortrolig rapport til kvæstorerne, der skal indeholde« »en beskrivelse af anklagerne«, »de enkelte trin i proceduren«, »den konklusion, som dette udvalg er nået frem til«, og »de forslag til foranstaltninger, der skal træffes, og som i givet fald kan omfatte en anmodning til kvæstorerne om at instruere dette udvalg om at gennemføre en indgående undersøgelse«. Kvæstorerernes kollegium udvekslede i denne forbindelse synspunkter om det udkast til konklusioner, som dette udvalg havde udfærdiget, og besluttede med enstemmighed, at det ikke var nødvendigt at træffe andre foranstaltninger i det foreliggende tilfælde.
- 21 Ved afgørelse af 16. juli 2014 afslog generalsekretæren i sin egenskab af ansættelsesmyndighed klagen af 6. marts 2014 med den begrundelse, at denne klage for så vidt angik den bekræftende afgørelse om afskedigelse var indgivet for sent og derfor ikke kunne antages til realitetsbehandling, idet sagsøgeren i ansøgningen om bistand havde oplyst, at hun havde modtaget denne afgørelse den 11. november 2013. Hvad angår det tidspunkt, hvor afskedigelsen fik virkning, tog generalsekretæren til gengæld delvist klagen til følge, idet han besluttede, at afskedigelsen skulle have virkning fra den 27. december 2013 og ikke den 24. december 2013.
- 22 Den 4. november 2014 underrettede det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter sagsøgeren om den konklusion, som kvæstorerernes kollegium var nået frem til.
- 23 Ved stævning indgivet til EU-Personaleretten den 27. oktober 2014 og registreret som sag F-125/14 nedlagde sagsøgeren bl.a. påstand om annullation af den bekræftende afgørelse om afskedigelse.
- 24 Ved afgørelse af 12. november 2014 afslog generalsekretæren for personale i sin egenskab af ansættelsesmyndighed ansøgningen om bistand som ugrundet (herefter »den første afgørelse om afslag på bistand«).
- 25 Efter at sagsøgeren den 12. februar 2015 havde indgivet en klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, besluttede generalsekretæren den 2. juni 2015 at tilbagekalde den første afgørelse om afslag på bistand og på ny at forelægge sagsøgerens sag for det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, idet han samtidig underrettede dette udvalg om, at der ville blive truffet en ny afgørelse vedrørende ansøgningen om bistand.

- 26 Ved kendelse af 25. november 2015, Curto mod Parlamentet (F-125/14, EU:F:2015:142), afviste Personaleretten det søgsmål, som sagsøgeren havde anlagt til prøvelse af den bekræftende afgørelse om afskedigelse, som åbenbart ugrundet.
- 27 Den 22. december 2015 underrettede Parlamentets formand i henhold til artikel 10 i de interne regler for akkrediterede parlamentariske assistenter om chikane, som ændret ved præsidiets afgørelse af 6. juli 2015, hvorefter det rådgivende udvalg fremsender sin fortrolige rapport til Parlamentets formand og ikke længere til kvæstorerne, efter at han havde fået kendskab til den nye konklusion, som det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter var nået frem til, sagsøgeren om, at den adfærd, som hun havde beskrevet i ansøgningen om bistand, efter hans opfattelse ikke godtgjorde, at et parlamentsmedlem havde udvist en upassende opførsel over for en akkrediteret parlamentarisk assistent, og at han videresendte sagen til ansættelsesmyndigheden med henblik på, at denne skulle træffe afgørelse om ansøgningen om bistand (herefter »formandens begrundede afgørelse«).
- 28 Parlamentets formand, der i henhold til artikel 12 i de interne regler for akkrediterede parlamentariske assistenter om chikane, som ændret ved præsidiets afgørelse af 6. juli 2015, »[i] forhold til den udtalelse, der er udfærdiget af det [særlige rådgivende] udvalg [for akkrediterede parlamentariske assistenter]«, er tillagt beføjelse til at træffe »en begrundet afgørelse, der indeholder oplysning om, hvorvidt der er ført bevis for chikane«, og i givet fald at »pålægge det berørte medlem en sanktion i henhold til artikel 11 og 166 i Parlamentets forretningsorden [for den ottende valgperiode (2009-2014)]«, var nemlig af den opfattelse, at en rå (»harsh«) sprogbrug og den omstændighed, at en person hæver stemmen, ikke sjældent forekommer i de stressende situationer, der kendetegner de aktiviteter, som parlamentsmedlemmer udfører. På grund af det tætte og intense arbejdsforhold forekommer det heller ikke sjældent, at disse medlemmer telefonisk kontakter deres akkrediterede parlamentariske assistenter i weekender og ferier. Hvad angik de telefonsamtaler, som visse af sagsøgerens venner angiveligt havde overhørt, og i hvilken forbindelse M. over for sagsøgeren skulle have fremsat vulgære eller endog fornærmende udsagn, var Parlamentets formand således af den opfattelse, at selv om disse samtaler udgjorde enkeltstående tilfælde, var de begrundet i hastende arbejdsrelaterede spørgsmål og den omstændighed, at M. ikke var tilfreds med sagsøgerens faglige indsats.
- 29 Parlamentets formand var i øvrigt af den opfattelse, at de omstændigheder, der var beskrevet i ansøgningen om bistand, skulle vurderes i sammenhæng med det tætte og familiære forhold, der bestod mellem sagsøgeren og M., som sagsøgeren havde kendt gennem flere år, idet M. er mor til en af sagsøgerens veninder. Det farverige sprog, som M. indimellem anvendte i sin kontakt med sagsøgeren, kunne efter denne formands opfattelse således være udtryk for det tætte forhold mellem dem. Han henviste endvidere til den omstændighed, at der i oktober 2013 opstod spændinger mellem M., sagsøgeren og to andre akkrediterede parlamentariske assistenter, der tilsyneladende ønskede, at deres ansættelseskontrakter blev opsagt. I denne forbindelse blev der foretaget optagelse af samtaler uden M.'s vidende, hvilket efter Parlamentets formands opfattelse ville kunne skabe et ophedet arbejdsclima på en hvilken som helst arbejdsplads.
- 30 Parlamentets formand konkluderede således i sin begrundede afgørelse, at den adfærd, som M. havde udvist i det konkrete tilfælde, ikke kunne anses for urimelig inden for rammerne af den særlige arbejdsform, der kendetegner arbejdsforholdet mellem et parlamentsmedlem og en akkrediteret parlamentarisk assistent, og at en ekstern iagttagere, hvis følsomhed er normal, og som kender denne særlige arbejdsform, ikke ville have konkluderet, at en sådan adfærd udgjorde et angreb på sagsøgerens personlighed, værdighed, psykiske eller fysiske integritet som omhandlet i vedtægtens artikel 12a.
- 31 Endelig bemærkede Parlamentets formand i den begrundede afgørelse, at sagsøgeren ikke havde nævnt påstanden om psykisk chikane i den klage over den bekræftende afgørelse om afskedigelse, som hun havde indgivet den 5. marts 2014, dvs. inden indgivelsen af ansøgningen om bistand den 14. april 2014.

- 32 Efter først at have sendt en skrivelse til en adresse, hvor sagsøgeren ikke længere havde bopæl, gav generaldirektøren for personale ved skrivelse af 25. februar 2016 til sagsøgerens advokat sagsøgeren mulighed for indtil den 1. april 2016 at fremsætte sine bemærkninger vedrørende formandens begrundede afgørelse, før han i sin egenskab af ansættelsesmyndighed ville træffe en endelig afgørelse om ansøgningen om bistand.
- 33 I de bemærkninger, som sagsøgeren indgav den 30. marts 2016, anfægtede hun den indledende analyse, der var redegjort for i formandens begrundede afgørelse.
- 34 Ved afgørelse af 30. juni 2016 afslog generaldirektøren for personale i sin egenskab af ansættelsesmyndighed ansøgningen om bistand, idet han i det væsentlige gentog den analyse, som Parlamentets formand havde foretaget i sin begrundede afgørelse (herefter »den anden afgørelse om afslag på bistand«).
- 35 Den 27. september 2016 indgav sagsøgeren i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage over den anden afgørelse om afslag på bistand.
- 36 Ved afgørelse af 31. januar 2017 afslog generalsekretæren i sin egenskab af ansættelsesmyndighed klagen af 27. september 2016 (herefter »afgørelsen om afslag på klagen«), idet han fremhævede, at de omtvistede begivenheder havde fundet sted i en sammenhæng, der var præget af stærke spændinger mellem M. og sagsøgeren. Generalsekretæren var således af den opfattelse, at selv om den rå (»harsh«) sprogbrug i sig selv var beklagelig, var det på samme tid indimellem vanskeligt at undgå en sådan sprogbrug i et stressende politisk miljø. De telefonopkald, som sagsøgeren havde modtaget under et bryllup og en weekend, og som var nævnt i ansøgningen om bistand, var i øvrigt begrundet i hastende arbejdsrelaterede spørgsmål, idet det blev understreget, at akkrediterede parlamentariske assistenter indimellem må arbejde uden for de normale arbejdstider og i weekenderne. Generalsekretæren var endvidere af den opfattelse, at den omstændighed, at M., der på daværende tidspunkt var medlem af Parlamentet, ikke var tilfreds med sagsøgerens faglige indsats, kun havde forværret en allerede spændt situation, navnlig i de perioder, der var præget af arbejdspress.

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 37 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 10. maj 2017 har sagsøgeren anlagt nærværende sag.
- 38 Ved skrivelse af 25. maj 2017 meddelte sagsøgeren Retten, at hun ikke for sit vedkommende ønskede, at sagen blev anonymiseret. Følgelig anmodede hun Retten om at ophæve den anonymitet, som Retten af egen drift oprindeligt havde tildelt hende, og denne anmodning blev efterkommet.
- 39 Ved afgørelse af 12. juli 2017 pålagde Retten (Første Afdeling) den rapporterende dommer at undersøge mulighederne for en mindelig bilæggelse af tvisten i overensstemmelse med artikel 50a i statuten for Den Europæiske Unions Domstol og artikel 125a, stk. 3, i Rettens procesreglement. Da sagsøgeren afviste at undersøge en sådan mulighed, konstaterede Retten, at denne procedure var slået fejl.
- 40 Ved skrivelse fra Rettens Justitskontor den 20. juli 2017 blev Parlamentet som led i en foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse bl.a. opfordret til at fremlægge den rapport af 24. juni 2014, som var blevet forelagt for kvæstorernes kollegium, og til at besvare visse spørgsmål, navnlig om, hvorvidt ansættelsesmyndigheden fortsat er undergivet den bistandspligt, der er omhandlet i vedtægtens artikel 24, når den berørte ansatte på tidspunktet for indgivelsen af en ansøgning om bistand har forladt institutionen flere måneder tidligere, og når denne ansatte derfor ikke længere er knyttet til institutionen i form af et ansættelsesforhold. Sagsøgeren blev opfordret til at redegøre for karakteren af det personlige forhold, som hun i flere år havde haft til M. forud for sin ansættelse.

- 41 Parterne imødekom disse foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse inden for de fastsatte frister. Parlamentet anmodede imidlertid i sit svar af 10. august 2017 om, at rapporten af 24. juni 2014, som Parlamentet afviste at fremlægge, blev anset for fortrolig i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 103 i Rettens procesreglement, og at sagsøgeren derfor ikke fik adgang til denne rapport.
- 42 Ved skrivelse fra Justitskontoret den 25. august 2017 blev Parlamentet som led i foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse bl.a. opfordret til over for Retten at forklare, om de nye konklusioner fra det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, der blev fremsendt til Parlamentets formand, og som denne formand støttede sig på i sin skrivelse af 22. december 2015, var blevet vedtaget i form af en rapport, såsom den rapport af 24. juni 2014, der var blevet forelagt for kvæstorernes kollegium, og i givet fald at fremlægge en sådan rapport.
- 43 Ved skrivelse af 8. september 2017 bekræftede Parlamentet bl.a., at det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter faktisk havde vedtaget en anden rapport den 29. oktober 2015 (herefter »rapporten af 29. oktober 2015«), men oplyste over for Retten, at Parlamentet på dette trin i sagen heller ikke kunne fremlægge denne rapport, fordi den skulle forblive fortrolig i forhold til sagen.
- 44 Ved kendelse af 2. oktober 2017 pålagde Retten i henhold til procesreglementets artikel 92, stk. 3, Parlamentet inden for en af Rettens Justitskontor fastsat frist at fremlægge de rapporter af 24. juni 2014 og af 29. oktober 2015, som Parlamentet havde nægtet at fremlægge som svar på de foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, som Retten havde anordnet, idet Retten samtidig præciserede, at disse dokumenter ikke ville blive fremsendt til sagsøgeren på dette trin i sagen.
- 45 Den 12. oktober 2017 fremlagde Parlamentet rapporterne af 24. juni 2014 og af 29. oktober 2015.
- 46 Den 13. oktober 2017 anmodede sagsøgeren i et særskilt dokument i forhold til replikken Retten om at sikre hendes ret til en effektiv domstolsprøvelse ved at give hende adgang til rapporterne af 24. juni 2014 og af 29. oktober 2015. Sagsøgeren anmodede i øvrigt Retten om, om nødvendigt, at pålægge Parlamentet at fremlægge de mødereferater og referater af vidneafhøringer, der var udfærdiget af det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter i forbindelse med den administrative undersøgelse og de konklusioner, som kvæstorerne vedtog i forhold til hende den 15. juli 2014.
- 47 Efter en yderligere skriftveksling blev den skriftlige forhandling afsluttet den 4. december 2017.
- 48 Eftersom Retten var af den opfattelse, at rapporterne af 24. juni 2014 og af 29. oktober 2015 var relevante for afgørelsen i sagen, og at de ikke var fortrolige i forhold til sagsøgeren, navnlig fordi de to vidneudsagn, som det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter havde indhentet i forbindelse med den administrative undersøgelse, ikke var fortrolige i forhold til sagsøgeren, idet de to berørte vidner selv havde indgivet en ansøgning om bistand, der svarede til den, som sagsøgeren havde indgivet, og idet de i forbindelse med den foreliggende sag havde accepteret at afgive deres vidneudsagn skriftligt, besluttede Retten den 18. december 2017, at det i henhold til procesreglementets artikel 103, stk. 3, var nødvendigt at give sagsøgeren indsigt i disse rapporter og at give hende en frist til den 12. januar 2018 til at fremsætte sine bemærkninger i denne forbindelse.
- 49 Den 8. januar 2018 besvarede sagsøgeren og Parlamentet de spørgsmål, som Retten havde stillet som led i foranstaltningerne med henblik på sagens tilrettelæggelse, og fremlagde de dokumenter, som Retten havde opfordret dem til at fremlægge.
- 50 Den 12. januar 2018 fremsatte sagsøgeren sine bemærkninger vedrørende rapporterne af 24. juni 2014 og af 29. oktober 2015.

- 51 Den 9. februar 2018 fremsatte Parlamentet sine bemærkninger til sagsøgerens svar af 8. januar 2018 og til sagsøgerens bemærkninger af 12. januar 2018, mens sagsøgeren den 10. februar 2018 fremsatte sine bemærkninger til Parlamentets svar af 8. januar 2018.
- 52 Ved skrivelse af 23. marts 2018 anmodede Parlamentet om, at retsmødet i henhold til procesreglementets artikel 109 blev afholdt for lukkede døre. Ved afgørelse af 17. april 2018 afslog Retten denne anmodning.
- 53 Den 3. maj 2018 har parterne afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål.
- 54 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:
- Den anden afgørelse om afslag på bistand og, om nødvendigt, afgørelsen om afslag på klagen annulleres.
 - Parlamentet tilpligtes at betale sagsøgeren 10 000 EUR, eller et andet beløb, som Retten finder passende, i erstatning for den ikke-økonomiske skade, der er lidt som følge af ansættelsesmyndighedens tilsidesættelse af bistandspligten i vedtægtens artikel 24, navnlig som følge af den uforholdsmæssigt lange sagsbehandlingstid, med tillæg af lovbestemte renter indtil fuld betaling har fundet sted.
 - Parlamentet tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 55 Parlamentet har nedlagt følgende påstande:
- Frifindelse.
 - Sagsøgeren tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

Retlige bemærkninger

Om sagsøgerens mulighed for at indgive en ansøgning om bistand efter udløbet af hendes ansættelseskontrakt

- 56 Indledningsvis skal der tages stilling til de af Parlamentets fremsatte argumenter, hvorefter sagsøgeren ved indgivelsen af ansøgningen om bistand ikke længere var ansat af ansættelsesmyndigheden, og at M.'s mandat var udløbet, hvilket efter Parlamentets opfattelse indebar, at Parlamentet ikke længere kunne træffe bistandsforanstaltninger som omhandlet i vedtægtens artikel 24 i forhold til sagsøgerens arbejdsforhold og heller ikke pålægge M. sanktioner i henhold til artikel 166 og 167 i Parlamentets nugældende forretningsorden.
- 57 I denne forbindelse skal det først bemærkes, at formålet med bistandspligten i vedtægtens artikel 24, således som Domstolen har fastslået, er at give tjenestemænd og ansatte i aktiv tjeneste en aktuel og fremtidig sikkerhed, således at de gives de bedste vilkår for at kunne udføre deres opgaver, hvilket er i tjenestens almindelige interesse. Domstolen har således på denne baggrund fastslået, at bistandspligten ikke udelukkende omfatter tjenestemænd og ansatte i aktiv tjeneste, men at tidligere tjenestemænd og tidligere ansatte også kan påberåbe sig denne bistandspligt, som i det konkrete tilfælde omfattede pensioneret personale fra EU's institutioner (jf. i denne retning dom af 12.6.1986, Sommerlatte mod Kommissionen, 229/84, EU:C:1986:241, præmis 19).

- 58 I en situation, hvor ansættelsesmyndigheden modtager en forskriftsmæssig ansøgning om bistand på et tidspunkt, hvor såvel den berørte akkrediterede parlamentariske assistent som det berørte parlamentsmedlem udøver deres funktioner ved institutionen, er det i øvrigt allerede blevet fastslået, at ansættelsesmyndigheden fortsat er forpligtet til at gennemføre en administrativ undersøgelse vedrørende de påståede tilfælde af psykisk chikane, uanset om den påståede chikane måtte være bragt til ophør eller ikke som følge af, at den ene eller den anden involverede part har forladt institutionen (jf. i denne retning dom af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 122), og dermed også selv om ansættelsesmyndigheden efter dette tidspunkt derfor ikke længere ville have mulighed for at vedtage de foranstaltninger, som Parlamentet i det foreliggende tilfælde har henvist til.
- 59 Til støtte for denne tilgang blev der for det første taget hensyn til den omstændighed, at formålet med en administrativ undersøgelse er at fastslå de faktiske omstændigheder for på denne baggrund at afgøre, hvilke konsekvenser der vil være passende, såvel i forhold til den situation, der er genstand for undersøgelsen, som mere generelt, og for at tilgodese hensynet til god forvaltningsskik, med henblik på at undgå, at en sådan situation opstår på et senere tidspunkt. For det andet, at den omstændighed, at ansættelsesmyndigheden efter afslutningen af en administrativ undersøgelse, der eventuelt er gennemført med bistand fra et rådgivende udvalg, såsom det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, eventuelt anerkender, at der foreligger psykisk chikane, i sig selv kan have en gunstig virkning i forbindelse med behandlingsprocessen med henblik på restitutionen hos den akkrediterede parlamentariske assistent, der udsættes for chikane, og endvidere kan anvendes af ofret med henblik på eventuelt at anlægge en national retssag, i hvilken forbindelse ansættelsesmyndigheden har pligt til at yde bistand i henhold til vedtægtens artikel 24, og denne forpligtelse ophører ikke, når den akkrediterede parlamentariske assistents ansættelsesperiode udløber, og, for det tredje, at afslutningen af en administrativ undersøgelse omvendt kan gøre det muligt at afkræfte de påstande, der er fremsat af det påståede offer, og dermed gøre det muligt at erstatte den skade, som en sådan anklage i tilfælde af, at den måtte vise sig ubegrundet, har forvoldt hos den person, der i forbindelse med en undersøgelsesprocedure formodes at have udøvet chikane (dom af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 95, 123 og 124).
- 60 Den omstændighed, at ansættelsesmyndigheden i det foreliggende tilfælde på tidspunktet for indgivelsen af ansøgningen om bistand ikke længere kunne træffe bistandsforanstaltninger som omhandlet i vedtægtens artikel 24 i forhold til sagsøgerens arbejdsforhold og/eller pålægge M. sanktioner i henhold til artikel 166 og 167 i Parlamentets forretningsorden, er således ikke relevant for spørgsmålet om, hvorvidt ansættelsesmyndigheden var forpligtet til at behandle ansøgningen om bistand, selv om sagsøgeren og M. havde forladt denne institution, og i givet fald afslutte den administrative undersøgelse.
- 61 Når dette er sagt, kan en tidligere midlertidig ansat efter udløbet af den pågældendes ansættelseskontrakt ikke indgive en ansøgning om bistand i henhold til vedtægtens artikel 24 på et hvilket som helst tidspunkt. Eftersom hverken vedtægtens artikel 24 eller artikel 90, stk. 1, i denne forbindelse fastsætter en frist for indgivelsen af en ansøgning om bistand, er det nemlig kravet om, at en sådan ansøgning skal indgives inden for en rimelig frist i forhold til den periode, hvori de omstændigheder, der er nævnt i en sådan ansøgning, har fundet sted, der skal finde anvendelse, idet denne frist i princippet ikke kan være længere end fem år (jf. i denne retning dom af 8.2.2011, Skareby mod Kommissionen, F-95/09, EU:F:2011:9, præmis 52 og 53).
- 62 I det foreliggende tilfælde blev ansøgningen om bistand indgivet nogle få måneder efter de omtvistede omstændigheder og desuden umiddelbart efter udløbet af den periode, hvori de klager, som sagsøgeren havde indgivet over den bekræftende afgørelse om afskedigelse, og ansættelsesmyndighedens afgørelse om, hvorvidt de lægeerklæringer, som hun havde fremlagt, kunne tillægges vægt, var under behandling. I det foreliggende tilfælde er ansøgningen om bistand derfor ikke indgivet for sent, hvilket indebærer, at ansættelsesmyndigheden faktisk var forpligtet til at tage den under behandling, hvilket den gjorde ved vedtagelsen af den anden afgørelse om afslag på bistand.

Om den første påstand, for så vidt som den vedrører annullation af den anden afgørelse om afslag på klagen

- 63 Ifølge fast retspraksis har påstande om annullation, der formelt er rettet mod en afgørelse om afslag på en klage, den virkning retligt at få prøvet den akt, der har været genstand for klagen, når de som sådan er uden selvstændigt indhold (jf. i denne retning dom af 17.1.1989, Vainker mod Parlamentet, 293/87, EU:C:1989:8, præmis 8, og af 6.4.2006, Camós Grau mod Kommissionen, T-309/03, EU:T:2006:110, præmis 43).
- 64 Eftersom afgørelsen om afslag på klagen blot bekræfter den konstatering, som ansættelsesmyndigheden foretog i den anden afgørelse om afslag på bistand, hvorefter den adfærd, som M. havde udvist over for sagsøgeren, ikke var omfattet af begrebet »psykisk chikane« i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i vedtægtens artikel 12a, som kunne begrunde et afslag på ansøgningen om bistand i henhold til vedtægtens artikel 24, skal det i det foreliggende tilfælde fastslås, at påstanden om annullation af afgørelsen om afslag på klagen er uden selvstændigt indhold, og at der derfor ikke skal tages særskilt stilling til denne påstand, selv om der i forbindelse med undersøgelsen af lovligheden af den anden afgørelse om afslag på bistand skal tages hensyn til begrundelsen i afgørelsen om afslag på klagen, idet denne begrundelse skal anses for sammenfaldende med den anden afgørelse om afslag på bistand (jf. i denne retning dom af 9.12.2009, Kommissionen mod Birkhoff, T-377/08 P, EU:T:2009:485, præmis 58 og 59 og den deri nævnte retspraksis).

Om den første påstand, for så vidt som den vedrører annullation af den anden afgørelse om afslag på bistand

- 65 Sagsøgeren har til støtte for påstanden om annullation af den anden afgørelse om afslag på bistand fremsat to anbringender, der henholdsvis vedrører et åbenbart urigtigt skøn for så vidt angår det første anbringende og tilsidesættelse af vedtægtens artikel 24 for så vidt angår det andet anbringende.

Om det første anbringende om et »åbenbart urigtigt skøn«

- 66 Sagsøgeren har inden for rammerne af det første anbringende gjort gældende, at ansættelsesmyndigheden ved ikke at anse den adfærd, som M. udviste, og som er beskrevet i ansøgningen om bistand, for at udgøre psykisk chikane i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i vedtægtens artikel 12a, anlagde et åbenbart urigtigt skøn. Når der henses til de omstændigheder, der er beskrevet i ansøgningen om bistand, og som bekræftes af ikke blot tre andre akkrediterede parlamentariske assistenter, som gjorde tjeneste hos M., hvoraf to af disse assistenter samtidig med sagsøgeren indgav en ansøgning om bistand, men også af personer uden for institutionen og under retssagen af to andre tidligere kolleger fra Parlamentet, kunne ansættelsesmyndigheden nemlig ikke med føje konstatere, således som den gjorde det i den anden afgørelse om afslag på bistand, og idet den anerkendte, at disse omstændigheder havde en forsættelig og gentagen karakter, at den af M. udviste adfærd ikke var udtryk for misbrug, og at den ikke udgjorde et angreb på sagsøgerens personlighed, værdighed eller psykiske eller fysiske integritet.
- 67 Hvad angår de omtvistede omstændigheder er sagsøgeren af den opfattelse, at hun blev udsat for verbal vold, navnlig i form af utallige fornærmelser, aggressiv tiltale og psykologisk pres, herunder selvmodsigende ordrer, og at den adfærd, der var udtryk for det misbrug, som M. udviste, ikke var begrænset til de begivenheder, som var nævnt i ansøgningen om bistand, men havde en vedvarende karakter.
- 68 Sagsøgeren har som eksempel bl.a. henvist til den tone, som blev anvendt i en SMS af 18. oktober 2013, som blev sendt i forbindelse med organiseringen af en rejse for M. til Strasbourg (Frankrig), der blev ramt af forsinkelse som følge af en strejke blandt flyveledere, i hvilken forbindelse M. med

følgende ordlyd havde krævet, at sagsøgeren skulle fremsætte en undskyldning: »Jeg vil værdsætte i det mindste at modtage en undskyldning fra dig for den massakre, jeg blev udsat for i dag« (»Mi farebbe piacere ricevere pero almeno le tue scuse per il massacro di oggi!!!«). Sagsøgeren har endvidere henvist til en række uophørlige telefonopkald fra M. om aftenen lørdag den 26. oktober 2013 på et tidspunkt, hvor sagsøgeren var til middag hos to venner. Sagsøgeren har præciseret, at der var tale om en dato, der faldt i »den grønne uge«, hvor alle parlamentsmedlemmer normalt tager tilbage til deres valgkredse, og har støttet af vidneudsagn forklaret, at M. rasende havde skreget i telefonen og havde afsluttet denne lange række af telefonopkald, i hvilken forbindelse M. havde kaldt sagsøgeren for »dum« (»stupida«), med at sige til sagsøgeren, at hun »[kunne gå] ad helvede til« (»ma va a cagare«). Et af vidnerne har bekræftet at have hørt, at M. kaldte sagsøgeren »kælling« (»stronza«).

- 69 Sagsøgeren har endvidere henvist til weekenden den 5. og 6. oktober 2013, hvor hun deltog i festligheder i forbindelse med fejringen af en af hendes veninders bryllup. I denne forbindelse kontaktede M. sagsøgeren flere gange telefonisk. Sagsøgeren havde, bl.a. mens hun kørte bil, sat disse opkald på medhør i tredjemands påhør, og disse tredjemænd har accepteret at afgive skriftligt vidneudsagn. Ifølge disse vidner udtalte M. følgende over for sagsøgeren: »Du er noget af en kælling! Du tager af sted hver weekend af den ene eller den anden grund, du er skide ligeglad, du tænker kun på at knalde« (»sei solo una stronza! Tutti i weekend sei via, per un motivo o per l'altro non te ne frega un cazzo, pensi solo a scopare«), »du er en kælling! Du er der aldrig i weekenderne, du er indskrænket og ligeglad, du tænker kun på at knalde« (»sei una stronza! Non ci sei mai il weekend, meschina e menefreghista, pensi solo a scopare«), »det mindste, du kan gøre, er for helvede at undskylde din ligegyldighed, du tænker kun på at knalde« (»dovresti solo chiedermi scusa menefreghista del cazzo, pensi solo a scopare«), »desværre er det et spørgsmål om hjerneceller, hvis du ikke kan finde ud af det, så kan du ikke finde ud af det [...] idiot« (»purtroppo e'una questione di neuroni; se non ce la fai non ce la fai [...] idiota«), »du er virkelig en idiot, men hvordan kan det lade sig gøre, at du ikke kan forstå det [...] idiot« (»sei proprio una cretina; ma come si fa a non capire [...] stupida«), »du er ikke andet end et pikhoved [...] I er alle sammen åndsvage, hvorfor er jeg kun omgivet af idioter« (»testa di cazzo che non sei altro [...] siete tutti degli imbecilli, come faccio io a trovare solo imbecilli«).
- 70 Sagsøgeren har desuden henvist til weekenden den 1. til den 3. november 2013, hvor hun opholdt sig i Italien med sin partner, og hvor M. konstant kontaktede hende telefonisk, herunder sent om aftenen omkring kl. 1.00 om natten. Sagsøgeren havde grædt i telefonen, mens M., hvilket den nævnte partner har bekræftet, udtalte følgende rettet til sagsøgeren: »Ja, græd du bare din idiot [...] du burde kaste dig på knæ for at græde, din kælling« (»Atroche piangere, cretina [...] dovresti solo metterti in ginocchio e piangere stronza«).
- 71 Sagsøgeren har endvidere henvist til den omstændighed, at M. den 7. november 2013, mens sagsøgeren var sygemeldt, havde krævet, at hun skulle komme på arbejde, i en SMS, der var affattet som følger: »I dag er en arbejdsdag, og du SKAL videregive sagerne (eller: instruktionerne): du skulle møde kl. 12, kom STRAKS!!!! Frokosten med din veninde må vente: Skam dig!!!!« (Oggi è una giornata di lavoro e DEVI passare le consegne: eri attesta alle 12, vieni URGENTEMENTE!!!! Il pranzo con amica può attendere: VERGOGNATI!!!!«). Sagsøgeren har forklaret, at eftersom hun ikke mødte på arbejdet, sendte M. hende i løbet af eftermiddagen en SMS med følgende ordlyd: »Jeg bliver desværre nødt til at klage over din adfærd [til ansættelsesmyndigheden]« (»Devo, purtroppo denunciare il tuo comportamento!«).
- 72 Sagsøgeren har i øvrigt henvist til den omstændighed, at hun den 13. november 2013, selv om hun var sygemeldt, og selv om hun allerede havde modtaget skrivelsen af 11. november 2013, hvorved hun modtog underretning om sin afskedigelse, modtog en SMS fra M., der havde følgende indhold: »Jeg håber, at du alvorligt skammer dig over din opførsel; du har ikke afsluttet nogen af de opgaver, du har fået tildelt, og du forhindrer, at tjenestens opgaver kan blive løst (samtidig med, at du modtager en høj løn)« (»Spero che tu ti vergogni profondamente del tuo comportamento: non hai portato a compimento alcun compito assegnato e stai ostacolando (molto ben retribuita) l'attività dell'ufficio«). M. sendte i øvrigt den 29. november 2013 en e-mail til sin datter, der er sagsøgerens veninde, for at

miskreditere hende, idet M. anførte følgende: »Michela er virkelig en LORT: HUN BRUGER HELE MIT BUDGET PÅ AT BLIVE DERHJEMME OG IKKE LAVE EN SKID« (»Guarda che MERDA la Michela: STA USANDO TUTTO IL MIO BUDGET PER RIMANERE A CASA E NON FARE UN CAZZO«).

- 73 Parlamentet har nedlagt påstand om, at anbringendet skal forkastes, idet det har anført, at de telefonsamtaler, som sagsøgeren har henvist til, fandt sted i en situation, der var præget af spændinger og stressende arbejde, at de akkrediterede parlamentariske assistenter, der gjorde tjeneste hos M., i denne periode havde udvist en provokerende adfærd over for dette parlamentsmedlem., og at eftersom sagsøgeren var veninde med M.'s datter, gik den sprogbrug, som M. havde anvendt, »ikke ud over, hvad der [var] kendetegnende for en almindelig konflikt mellem parlamentsmedlemmet og sagsøgeren om det arbejde, der skulle udføres«. Parlamentet har endvidere anført, at sagsøgeren kun havde gjort tjeneste hos M. i tre måneder, hvoraf to af månederne lå i sommerperioden 2013, hvor M. ikke var til stede på kontoret. Sagsøgeren blev desuden forfremmet til lønklasse 5 den 25. september 2013, hvilket sammen med mindst to dusinvis SMS'er, der blev udvekslet i normal eller endog venlig tone, viser, at M. ikke udviste en negativ adfærd over for sagsøgeren.
- 74 Hvad angår de foranstaltninger, der skal træffes i en situation, der er omfattet af anvendelsesområdet for vedtægtens artikel 24, herunder behandlingen af en ansøgning om bistand, der indeholder påstande om et medlem af institutionens udøvelse af psykisk chikane i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i vedtægtens artikel 12a (jf. dom af 12.12.2013, CH mod Parlamentet, F-129/12, EU:F:2013:203, præmis 54-58, og af 26.3.2015, CN mod Parlamentet, F-26/14, EU:F:2015:22, præmis 42), skal det indledningsvis bemærkes, at administrationen råder over en vid skønsbeføjelse (dom af 15.9.1998, Haas m.fl. mod Kommissionen, T-3/96, EU:T:1998:202, præmis 54), underlagt Unionens retsinstansers kontrol, for så vidt angår spørgsmålet om, hvilke foranstaltninger og midler der skal iværksættes ved anvendelsen af vedtægtens artikel 24 (dom af 24.4.2017, HF mod Parlamentet, T-570/16, EU:T:2017:283, præmis 48). Unionens retsinstansers kontrol er i denne forbindelse således udelukkende begrænset til spørgsmålet om, hvorvidt den pågældende institution har overskredet grænserne for, hvad der er rimeligt, og hvorvidt den har udøvet sin skønsbeføjelse på en måde, der er åbenbart fejlagtig (dom af 25.10.2007, Lo Giudice mod Kommissionen, T-154/05, EU:T:2007:322, præmis 137, og af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 89).
- 75 Det påhviler imidlertid Retten i forbindelse med behandlingen af det første anbringende at undersøge, om ansættelsesmyndigheden ved i den anden afgørelse om afslag på bistand at fastslå, at de sagsøgeren påståede omstændigheder ikke udgjorde psykisk chikane i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i vedtægtens artikel 12a, og dermed ikke kunne begrunde, at der træffes foranstaltninger i henhold til den bistandspligt, der er fastsat i vedtægtens artikel 24. Det skal i denne forbindelse endvidere bemærkes, at definitionen i vedtægtens artikel 12a er et objektivt begreb, som imidlertid – selv om det er baseret på en kvalificering ud fra den sammenhæng, som de handlinger og den adfærd, der udføres af tjenestemænd og ansatte, indgår i, og denne kvalificering ikke altid er nem at foretage – ikke stiller krav om, at der skal foretages komplekse vurderinger som dem, der kan følge af økonomiske begreber (jf. hvad angår handelsmæssige beskyttelsesforanstaltninger dom af 7.5.1991, Nakajima mod Rådet, C-69/89, EU:C:1991:186, præmis 86, og af 27.9.2007, Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, præmis 40), videnskabelige foranstaltninger (jf. vedrørende afgørelser fra Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) dom af 7.3.2013, Rütgers Germany m.fl. mod ECHA, T-94/10, EU:T:2013:107, præmis 98 og 99) eller tekniske foranstaltninger (jf. vedrørende afgørelser fra EF-Sortsmyndigheden (CPVO) dom af 15.4.2010, Schröder mod CPVO, C-38/09 P, EU:C:2010:196, præmis 77), som kan begrunde, at administrationen tillægges en skønsmargen i forbindelse med anvendelsen af det omhandlede begreb. For at godtgøre, at der foreligger en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 12a, er det derfor tilstrækkeligt at føre bevis for, at ansættelsesmyndigheden foretog en urigtig vurdering af de faktiske omstændigheder, henset til den definition af psykisk chikane, der er fastlagt i denne bestemmelse, uden at det er nødvendigt at godtgøre, at der var tale om en åbenbar urigtig vurdering.

- 76 Hvad angår begrebet »psykisk chikane« defineres dette som omhandlet i vedtægtens artikel 12a, stk. 3, som et »misbrug«, som, for det første, kommer til udtryk ved adfærd, ord, handlinger, bevægelser eller skrift »over en periode gentagne gange eller systematisk«, hvilket indebærer, at den psykiske chikane skal forstås som en proces, som nødvendigvis foregår over tid og forudsætter, at der foreligger gentagne eller fortsatte handlinger, der er »forsætlige« i modsætning til »hændelige«. For det andet skal den nævnte adfærd, ord, handlinger, bevægelser eller skrift for at være omfattet af dette begreb bevirke, at der sker angreb på en persons værdighed, personlighed eller psykiske eller fysiske integritet (jf. dom af 13.12.2017, HQ mod CPVO, T-592/16, ikke trykt i Sml., EU:T:2017:897, præmis 101, og ligeledes dom af 17.9.2014, CQ mod Parlamentet, F-12/13, EU:F:2014:214, præmis 76 og 77 og den deri nævnte retspraksis).
- 77 Det er således ikke nødvendigt at godtgøre, at den pågældende adfærd, ord, handlinger, bevægelser eller skrift er blevet begået med forsæt om at gøre angreb på en persons værdighed, personlighed eller psykiske eller fysiske integritet. Der kan med andre ord foreligge psykisk chikane, uden at det er godtgjort, at chikanøren med sin adfærd har haft til hensigt at miskreditere offeret eller forsætligt forringe vedkommendes arbejdsvilkår. Det er tilstrækkeligt, at denne adfærd, når den har været frivillig, objektivt har haft sådanne følger (jf. dom af 5.6.2012, Cantisani mod Kommissionen, F-71/10, EU:F:2012:71, præmis 89, og af 17.9.2014, CQ mod Parlamentet, F-12/13, EU:F:2014:214, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).
- 78 Eftersom de pågældende handlinger i henhold til vedtægtens artikel 12a, stk. 3, skal have karakter af misbrug, følger det endelig heraf, at kvalificeringen som »chikane« er underlagt en betingelse om, at denne skal være en tilstrækkelig objektiv realitet, således at en upartisk og fornuftig iagttagelse, hvis følsomhed er normal, og som befinder sig i samme situation, vil anse den for at være overdreven og kritisabel (dom af 16.5.2012, Skareby mod Kommissionen, F-42/10, EU:F:2012:64, præmis 65, og af 17.9.2014, CQ mod Parlamentet, F-12/13, EU:F:2014:214, præmis 78).
- 79 Da den foreliggende sag er anlagt mod et medlem af en institution, skal det desuden tilføjes, at M. i denne egenskab ganske vist ikke direkte er omfattet af de forpligtelser, der er fastsat i vedtægten, og navnlig heller ikke det forbud mod enhver form for psykisk chikane, der er fastsat i vedtægtens artikel 12a.
- 80 Det fremgår imidlertid dels af artikel 9, stk. 2, i Parlamentets forretningsorden i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder, nemlig forretningsordenen for 7. valgperiode (2009/2014), at »[m]edlemmernes adfærd skal være præget af gensidig respekt, bero på de værdier og principper, der er defineret i Den Europæiske Unions grundlæggende akter, og respektere Parlamentets værdighed og må ikke vanskeliggøre en korrekt afvikling af Parlamentets arbejde eller forstyrre roen i Parlamentets bygninger«. Artikel 11, stk. 3, i den forretningsorden, der finder anvendelse på 8. valgperiode (2014/2019) indeholder nu for så vidt angår værdier og principper en udtrykkelig henvisning til navnlig de værdier og principper, der er fastsat i chartret om grundlæggende rettigheder. Dels påhviler det desuden under alle omstændigheder ansættelsesmyndigheden at sikre, at institutionens tjenestemænd og ansatte har arbejdsforhold, som respekterer deres sundhed og værdighed.
- 81 Det følger heraf, således som sagsøgeren og Parlamentet udtrykte enighed om i retsmødet, at disse bestemmelser i Parlamentets forretningsorden pålægger denne institutions medlemmer også at overholde forbuddet mod psykisk chikane i vedtægtens artikel 12a, idet forbuddet mod en sådan adfærd, der er fastsat på vedtægtsniveau, reelt er baseret på de værdier og principper, der er fastlagt i de grundlæggende akter, og er omfattet af artikel 31 i chartret om grundlæggende rettigheder, hvoraf fremgår, at »[e]nhver arbejdstager har ret til sunde, sikre og værdige arbejdsforhold«.
- 82 Når dette er præciseret, skal det bemærkes, at de omtvistede omstændigheder, således som sagsøgeren har redegjort for i ansøgningen om bistand og i stævningen, i det foreliggende tilfælde er blevet bekræftet af vidner, og at rigtigheden af disse omstændigheder i sidste ende ikke er blevet anfægtet af

hverken ansættelsesmyndigheden i forbindelse med den administrative procedure eller af Parlamentet i forbindelse med den retslige procedure. Det fremgår af formandens begrundede afgørelse, at M. heller ikke har anfægtet de omstændigheder, der vedrører de telefonopkald, som hun foretog i weekenderne, sent om aftenen og i sagsøgerens ferie.

- 83 Selv om ord eller bevægelser, der fremkommer på tilfældig vis, også selv om de kan forekomme upassende, er udelukket fra anvendelsesområdet for vedtægtens artikel 12a, stk. 3 (dom af 17.9.2014, CQ mod Parlamentet, F-12/13, EU:F:2014:214, præmis 95), er det i øvrigt ubestridt, at Parlamentet i det foreliggende tilfælde ikke har bestridt, at den adfærd, som M. foreholdes, havde en forsætlig og gentagen karakter, og at det navnlig med føje har anerkendt, at den omstændighed, at sagsøgeren kun udøvede sine funktioner i en kort periode, ikke udelukker, at denne adfærd er omfattet af vedtægtens artikel 12a.
- 84 Såvel ansættelsesmyndigheden, der har gentaget det standpunkt, som Parlamentets formand gav udtryk for i rapporten af 29. oktober 2015, som Parlamentet i dets egenskab af sagsøgt er imidlertid af den opfattelse, at den adfærd, som M. udviste over for sagsøgeren, ikke kan kvalificeres som upassende adfærd, som et parlamentsmedlem har udvist over for en akkrediteret parlamentarisk assistent. Dels forekommer det navnlig ikke sjældent i de stressende situationer, der kendetegner de aktiviteter, som parlamentsmedlemmer udfører, at der anvendes en rå sprogbrug, og at man hæver stemmen. Dels, hvad angår de vulgære eller fornærmende udsagn, som M. fremsatte over for sagsøgeren, var disse, selv om der var tale om enkeltstående tilfælde, efter Parlamentets opfattelse begrundet i hastende arbejdsrelaterede spørgsmål og den omstændighed, at M. ikke var tilfreds med sagsøgerens faglige indsats, og at M. i sidste ende havde udtrykt sig på en direkte måde.
- 85 Det skal i denne forbindelse konstateres, at de usædvanligt vulgære udsagn, som M. især telefonisk fremsatte over for sagsøgeren, udgør en miskreditering af sagsøgerens person og hendes arbejde. Det må endvidere konstateres, at M. desuden miskrediterede sagsøgerens arbejde på hendes arbejdsplads og fornærmede hende, herunder under tilstedeværelse af eksterne personer. M.'s adfærd, således som denne er dokumenteret i sagsakterne, har således karakter af misbrug og kan ikke på nogen måde anses for en adfærd, der er værdig for et medlem af en EU-institution, som i henhold til artikel 31, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder er forpligtet til at sikre, at dens tjenestemænd og ansatte har sunde, sikre og værdige arbejdsforhold.
- 86 I modsætning til, hvad Parlamentet har anført, kan den nære forbindelse mellem M. og sagsøgeren som følge af, at sagsøgeren er veninde med M.'s datter, og det anspændte miljø, der prægede arbejdet inden for den gruppe af akkrediterede parlamentariske assistenter, der gjorde tjeneste hos M, ikke ændre ved den omstændighed, at den omtvistede adfærd har karakter af misbrug.
- 87 Selv om det antages, at sagsøgeren, således som M. i det væsentlige hævdede over for det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, ikke ydede en faglig indsats, som efter M.'s opfattelse var tilfredsstillende, at hun var blevet ansat navnlig på grund af det personlige forhold til M., eller i det mindste til M.'s datter, at sagsøgeren angiveligt havde til hensigt at opsig sin stilling, at sagsøgeren havde underskrevet anvisninger om tjenesterejser, der vedrørte hende selv, eller at hun havde tilsidesat vedtægtens bestemmelser, herunder ved at optage samtaler på arbejdspladsen uden M.'s vidende, forholder det sig nemlig ikke desto mindre således, at sagsøgeren havde krav på sunde og værdige arbejdsforhold. Sådanne forhold, der eventuelt kunne begrunde disciplinære foranstaltninger eller en afskedigelse på grund af brud på tillidsforholdet, kan nemlig ikke på nogen måde begrunde, at et medlem af en EU-institution udviser en gentagen og forsætlig adfærd, der har karakter af misbrug, over for en EU-tjenestemand eller en EU-ansat. Under alle omstændigheder er ansættelsesmyndigheden i henhold til vedtægtens artikel 24, sammenholdt med artikel 31, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder og vedtægtens artikel 12a, fortsat forpligtet til at sikre, at dens tjenestemænd og ansatte har sunde og værdige arbejdsforhold, og navnlig et arbejdsmiljø, hvor de ikke bliver udsat for nogen form for psykisk eller seksuel chikane.

- 88 Hvad angår Parlamentets argument om det høje stressniveau, der er forbundet med de aktiviteter, som denne institutions medlemmer udfører, navnlig som følge af den vedvarende karakter af disse aktiviteter, der for dem i givet fald indebærer at skulle arbejde i weekenderne og ind imellem i ferieperioder, og som således kan begrunde, at akkrediterede parlamentariske assistenter skal stå til rådighed uden for de normalt aftalte arbejdstimer og -dage, skal det bemærkes, at det forhold, der er genstand for den foreliggende sag, ikke nødvendigvis er den omstændighed, at M. kontaktede sagsøgeren uden for de nævnte arbejdstimer og -dage, men grundlæggende den adfærd, der havde karakter af misbrug, som M. udviste ikke blot på arbejdspladsen i arbejdstiden, men også i sagsøgerens hvileperioder, navnlig den tone og vulgaritet, der kendetegnede de udsagn, som blev fremsat telefonisk gentagne gange, og som udgjorde et indgreb i denne akkrediterede parlamentariske assistents privatliv.
- 89 Det følger af ovenstående betragtninger, at ansættelsesmyndigheden ved i den anden afgørelse om afslag på bistand at fastslå, at den adfærd, som M. havde udvist i det foreliggende tilfælde, ikke udgjorde misbrug som omhandlet i vedtægtens artikel 12a, anlagde et i øvrigt åbenbart urigtigt skøn i betragtning af den i denne bestemmelse indeholdte definition.
- 90 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt denne adfærd udgjorde et angreb på sagsøgerens værdighed, personlighed eller psykiske eller fysiske integritet som omhandlet i vedtægtens artikel 12a, skal det endvidere fastslås, at ansættelsesmyndigheden ved i den anden afgørelse om afslag på bistand at konstatere, at dette ikke var tilfældet i den konkrete sag, foretog en i øvrigt åbenbar urigtig vurdering af den i denne bestemmelse indeholdte definition.
- 91 Når der henses til den usædvanligt vulgære sprogbrug, som sagsøgeren gentagne gange blev udsat for, denne sprogbrugs fornærmende karakter og den åbenlyse miskreditering af sagsøgeren og kvaliteten af hendes arbejde, som helt utvetydigt blev tilkendegivet gennem denne sprogbrug, kunne ansættelsesmyndigheden ikke fastslå, at en sådan misbrugsadfærd fra M.'s side ikke udgjorde et angreb på sagsøgerens værdighed, personlighed eller psykiske integritet.
- 92 Selv om lægefaglige udtalelser ikke i sig selv kan godtgøre, at der retligt set foreligger chikane eller fejl fra institutionens side i forhold til dens bistandspligt (jf. dom af 6.2.2015, BQ mod Revisionsretten, T-7/14 P, EU:T:2015:79, præmis 49, af 16.5.2017, CW mod Parlamentet, T-742/16 RENV, ikke trykt i Sml., EU:T:2017:338, præmis 69, og af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 92), bekræfter de i den foreliggende sag fremlagte lægeerklæringer i øvrigt, at sagsøgeren blev udsat for et angreb på sin psykiske integritet.
- 93 På baggrund af de ovenfor anførte betragtninger finder Retten, at en ekstern iagttagelse, hvis følsomhed er normal, og som kender det særlige arbejdsmiljø blandt medlemmer af Parlamentet og deres akkrediterede parlamentariske assistenter, ville have konkluderet, at den adfærd, som M. udviste i det foreliggende tilfælde, udgjorde et angreb på sagsøgerens værdighed, personlighed eller psykiske eller fysiske integritet.
- 94 Det første anbringende skal derfor tages til følge.

Om det andet anbringende om tilsidesættelse af vedtægtens artikel 24

- 95 Sagsøgeren har til støtte for det andet annullationsanbringende anført, at ansættelsesmyndigheden tilsidesatte den bistandspligt, som påhviler den i henhold til vedtægtens artikel 24, ved for det første ikke at have handlet med omhu og hurtighed med henblik på at indlede en administrativ undersøgelse og i denne forbindelse at forelægge sagen for det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, hvilket medførte en forlængelse af proceduren med flere måneder, for det andet, ved ikke at handle med omhu, således som det er godtgjort ved den omstændighed, at ansættelsesmyndigheden havde afventet, at den første klage blev taget til følge, før den besluttede at indlede en administrativ undersøgelse, og, for det tredje, ved at have sendt formandens begrundede

afgørelse til en adresse, hvor sagsøgeren ikke længere havde bopæl, hvilket medførte endnu en forsinkelse på to måneder. Sagsøgeren har således kritiseret den forsinkelse, hvormed ansættelsesmyndigheden traf de forskellige afgørelser, hvilket forsinkede hendes mulighed for at anlægge en national retssag mod M., idet det efter sagsøgerens opfattelse i forbindelse med denne nationale retssag var nødvendigt at kunne henvise til, at ansættelsesmyndigheden officielt havde konstateret, at den påståede psykiske chikane havde fundet sted.

- 96 Parlamentet har nedlagt påstand om, at anbringendet skal forkastes, idet det bl.a. med hensyn til behandlingstiden for ansøgningen om bistand har gjort gældende, at denne behandlingstid kun skal regnes fra tidspunktet for afgørelsen af 2. juni 2015, hvor sagsøgerens klage over den første afgørelse om afslag på bistand blev taget til følge.
- 97 Når ansættelsesmyndigheden i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 1, er blevet forelagt en ansøgning om bistand som omhandlet i den nævnte vedtægts artikel 24, skal den i denne forbindelse i henhold til bistandspligten, når der foreligger en episode, som er uforenelig med en ordentlig og rolig afvikling af tjenesten, skride ind med den nødvendige fasthed og så hurtigt og hensynsfuldt, som forholdene kræver, konstatere, hvad der er sket, for på denne baggrund at afgøre, hvilke konsekvenser der vil være passende. Med henblik herpå påhviler det den tjenestemand eller den ansatte, der gør krav på beskyttelse fra institutionen, i det mindste at fremlægge et foreløbigt bevis for, at de angreb, han hævder at have været udsat for, faktisk har fundet sted. I så fald er den pågældende institution forpligtet til at iværksætte passende foranstaltninger, navnlig ved at gennemføre en administrativ undersøgelse, for i samarbejde med klagens ophavsmand at fastslå de omstændigheder, der ligger til grund for klagen (dom af 26.1.1989, Koutchoumoff mod Kommissionen, 224/87, EU:C:1989:38, præmis 15 og 16, af 24.4.2017, HF mod Parlamentet, T-570/16, EU:T:2017:283, præmis 46, og af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 87).
- 98 Når der fremsættes en påstand om chikane, indebærer bistandspligten bl.a., at administrationen er forpligtet til grundigt, hurtigt og fortroligt at undersøge den ansøgning om bistand, hvori der fremsættes påstand om chikane, og meddele ansøgeren resultatet af undersøgelsen (dom af 24.4.2017, HF mod Parlamentet, T-570/16, EU:T:2017:283, præmis 47, af 27.11.2008, Klug mod EMEA, F-35/07, EU:F:2008:150, præmis 74, og af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 88).
- 99 Med hensyn til de foranstaltninger, der skal træffes i en situation, der som i det foreliggende tilfælde er omfattet af anvendelsesområdet for vedtægtens artikel 24, råder administrationen over en vid skønsmåling, der er underlagt Unionens retsinstansers kontrol, for så vidt angår spørgsmålet om, hvilke foranstaltninger og midler der skal iværksættes ved anvendelsen af vedtægtens artikel 24 (dom af 15.9.1998, Haas m.fl. mod Kommissionen, T-3/96, EU:T:1998:202, præmis 54, af 25.10.2007, Lo Giudice mod Kommissionen, T-154/05, EU:T:2007:322, præmis 137, og af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 89).
- 100 Den af sagsøgeren fremsatte kritik om, at det var nødvendigt, at hun indgav den første klage, før hun efter hendes egen opfattelse var i stand til at kræve, at der blev indledt en administrativ undersøgelse, skal i denne forbindelse straks forkastes. For det første indledte ansættelsesmyndigheden nemlig en første administrativ undersøgelse, da den første gang den 22. maj 2014 forelagde sagsøgerens sag for det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter ved at overlade denne sag til denne enhed, idet dette udvalg i forbindelse med denne undersøgelse hørte sagsøgeren, M. og to andre akkrediterede parlamentariske assistenter. For det andet kan sagsøgeren ikke foreholde generalsekretæren i dennes egenskab af ansættelsesmyndighed at have imødekommet hendes klage ved at beslutte på ny at forelægge hendes sag for dette udvalg. Når der henses til ansættelsesmyndighedens vide skønsmåling ved valget af foranstaltninger og midler i forbindelse med anvendelsen af vedtægtens artikel 24, kan den omstændighed, at generalsekretæren tog klagen til følge, i øvrigt ikke sidestilles med, at han anerkendte, at der var anlagt et åbenbart urigtigt skøn, som havde påvirket den første afgørelse om afslag på bistand.

- 101 Hvad angår den samlede varighed af den periode, hvori ansøgningen om bistand blev behandlet, skal det bemærkes, at eftersom vedtægten ikke indeholder specifikke bestemmelser om den frist, som administrationen har til at gennemføre en administrativ undersøgelse, herunder når der er tale om psykisk chikane, er ansættelsesmyndigheden forpligtet til at overholde princippet om en rimelig frist (jf. i denne retning dom af 24.4.2017, HF mod Parlamentet, T-570/16, EU:T:2017:283, præmis 59 og 62). I denne henseende skal EU-institutionen eller EU-organet ved gennemførelsen af den administrative undersøgelse sørge for, at hver akt, der vedtages, fremkommer inden for en frist, der er rimelig i forhold til den foregående (jf. dom af 10.6.2016, HI mod Kommissionen, F-133/15, EU:F:2016:127, præmis 112 og den deri nævnte retspraksis), og i modsætning til, hvad Parlamentet har anført, fritog den omstændighed, at sagsøgeren og M. havde forladt institutionen, ikke ansættelsesmyndigheden for sin forpligtelse til at handle med hurtighed i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om bistand, navnlig med hensyn til de formål, som den er tillagt i henhold til vedtægtens artikel 24, og som er nævnt i denne doms præmis 97 og 98.
- 102 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at ansættelsesmyndigheden i forbindelse med udøvelsen af sin bistandspligt i det foreliggende tilfælde tilsidesatte det krav om hurtighed, som den er underlagt i henhold til vedtægtens artikel 24. Efter at kvæstorerne den 15. juli 2014 havde vedtaget sine konklusioner, ventede ansættelsesmyndigheden nemlig indtil den 12. november 2014, dvs. næsten fire måneder, før den besluttede at afslå ansøgningen om bistand, idet generalsekretæren den 2. juni 2015 endelig gav meddelelse om denne afgørelse vedrørende klagen af 12. februar 2015. Selv om sagsøgerens klage således blev imødekommet den 2. juni 2015, sendte ansættelsesmyndigheden først den 22. december 2015, dvs. mere end seks måneder senere, sagsøgeren formandens begrundede afgørelse, der var baseret på den anden rapport af 29. oktober 2015 fra det særlige udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, der i øvrigt ikke havde fundet det nødvendigt på ny at høre de forskellige involverede, idet sådanne høringer ville have kunnet forklare dette tidsrum på seks måneder.
- 103 Uanset Parlamentets argument om, at sagsøgeren ikke på daværende tidspunkt havde oplyst sin nye adresse over for ansættelsesmyndigheden, må det endvidere konstateres, at selv om sagsøgeren valgte at lade sig repræsentere ved sin advokat under den administrative procedure, herunder med henblik på at indgive de klager, der er nævnt i denne doms præmis 11 og 13, sendte ansættelsesmyndigheden formandens begrundede afgørelse til en adresse, hvor sagsøgeren ikke længere havde bopæl, og tog ikke initiativ til at fremsende denne afgørelse til sagsøgeren gennem hendes advokat før den 25. februar 2016, hvilket medførte en yderligere forsinkelse på to måneder i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om bistand.
- 104 Når dette er sagt, kan den omstændighed, at ansættelsesmyndigheden i strid med omsorgspligtgen ikke besvarede ansøgningen om bistand med den krævede hurtighed i henhold til vedtægtens artikel 24, selv om den derved kan påføre den berørte institution et ansvar for det eventuelle tab, som sagsøgeren har lidt, ikke i sig selv påvirke lovligheden af den anden afgørelse om afslag på bistand i henhold til vedtægtens artikel 24. Tilsidesættelse af princippet om overholdelse af en rimelig frist kan nemlig kun begrunde annulation af en afgørelse, der er truffet efter gennemførelsen af en administrativ procedure, såsom den anden afgørelse om afslag på bistand, når den urimeligt lange tid, der er forløbet, påvirker selve indholdet af den afgørelse, der er truffet efter den administrative procedure (jf. i denne retning kendelse af 13.12.2000, SGA mod Kommissionen, C-39/00 P, EU:C:2000:685, præmis 44, samt dom af 6.12.2012, Füller-Tomlinson mod Parlamentet, T-390/10 P, EU:T:2012:652, præmis 116, og af 18.5.2009, Meister mod KHIM, F-138/06 og F-37/08, EU:F:2009:48, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis), hvilket ikke er tilfældet i den foreliggende sag.
- 105 I det foreliggende tilfælde udgør ansættelsesmyndighedens manglende hurtighed ved behandlingen af ansøgningen om bistand således ganske vist en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 24 og skal som sådan tages i betragtning i forbindelse med erstatningspåstanden, men den kan ikke i sig selv begrunde annulation af den anden afgørelse om afslag på bistand.

- 106 Under disse omstændigheder skal det andet anbringende forkastes delvist som ugrundet, delvist som irrelevant.
- 107 Henset til samtlige de ovenfor anførte betragtninger, og uden at det er nødvendigt at tage stilling sagsøgerens påstand om at pålægge Parlamentet at fremlægge det rapportudkast, som oprindeligt blev sendt til kvæstorerne, skal påstanden om annullation af den anden afgørelse om afslag på bistand, som suppleret ved afgørelsen om afslag på klagen, tages til følge, idet ansættelsesmyndigheden foretog en åbenbar urigtig vurdering af, hvorvidt den af M. udviste adfærd udgjorde psykisk chikane i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i vedtægtens artikel 12a.

Om påstanden om erstatning

- 108 Sagsøgeren har inden for rammerne af erstatningspåstanden nedlagt påstand om, at det fastslås, at Parlamentet tilpligtes at erstatte den ikke-økonomiske skade, som hun hævder at have lidt som følge af, at ansættelsesmyndigheden tilsidesatte bistandspligten i vedtægtens artikel 24, navnlig som følge af den uforholdsmæssigt lange sagsbehandlingstid, der fastholdt hende i en tilstand af usikkerhed og bekymring, forhindrede hende i påbegynde en psykologisk helingsproces og fratog hende den bistand, som hun havde behov for i forhold til at anlægge sag mod M. ved en national ret. Denne ikke-økonomiske skade adskiller sig fra den ulovlighed, som den anden afgørelse om afslag på bistand er behæftet med, og som er genstand for det første anbringende. En sådan ikke-økonomisk skade kan derfor ikke erstattes alene ved annullationen af den anden afgørelse om afslag på bistand.
- 109 Parlamentet har nedlagt påstand om, at erstatningspåstanden forkastes.
- 110 Hvad angår erstatning af den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren hævder at have lidt som følge af den omhandlede adfærd fra M.'s side, som sagsøgeren har beskrevet i sit skriftlige indlæg, skal det indledningsvis bemærkes, at det fremgår af vedtægtens artikel 24, stk. 1, at Unionen yder dens tjenestemænd eller ansatte »bistand, især ved retsforfølgning mod personer, der har fremsat trusler, krænkelser, injurier, ærerørige beskyldninger eller foretaget angreb på person eller formue, rettet mod tjenestemanden eller dennes familie på baggrund af hans stilling eller hverv«. Det fremgår endvidere af vedtægtens artikel 24, stk. 2, at Unionen »solidarisk [erstatte] det påførte tab, i det omfang tjenestemanden ikke har fremkaldt det forsætligt eller ved grov uagtsomhed og i det omfang, han ikke kan opnå erstatning fra den skadevoldende person«.
- 111 Det bemærkes i denne forbindelse, at den bistandspligt, der er omhandlet i vedtægtens artikel 24, omfatter institutionens beskyttelse af tjenestemænd og ansatte mod tredjemands handlinger og ikke mod akter udstedt af institutionen selv, som er undergivet kontrol i henhold til andre bestemmelser i vedtægten (dom af 17.12.1981, Bellardi-Ricci m.fl. mod Kommissionen, 178/80, EU:C:1981:310, præmis 23, og af 9.9.2016, De Esteban Alonso mod Kommissionen, T-557/15 P, ikke trykt i Sml., EU:T:2016:456, præmis 45). Når dette er sagt, gælder det, at andre tjenestemænd og ansatte ved en EU-institution, såsom M., kan anses for tredjemænd (jf. i denne retning dom af 14.6.1979, V. mod Kommissionen, 18/78, EU:C:1979:154, præmis 15).
- 112 Hvad angår den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren hævder at have lidt som følge af M.'s handlinger, skal sagsøgeren således i henhold til vedtægtens artikel 24, stk. 2, således som hun har anført, i første omgang kræve erstatning af en sådan skade ved at anlægge et erstatningssøgsmål ved en national ret, idet det bemærkes, at ansættelsesmyndigheden i henhold til denne bestemmelse i vedtægten kun kan holdes solidarisk ansvarlig for den skade, som sagsøgeren har lidt som følge af sådanne handlinger udført af tredjemænd i denne bestemmelses forstand, såfremt der ikke kan opnås erstatning for en sådan skade.

- 113 Det skal imidlertid præciseres, at ansættelsesmyndigheden som følge af bistandspligten allerede var forpligtet til at yde sagsøgeren navnlig økonomisk bistand i forbindelse med et sådant erstatningssøgsmål (jf. i denne retning dom af 12.12.2013, CH mod Parlamentet, F-129/12, EU:F:2013:203, præmis 57), i det foreliggende tilfælde med henblik på ved et søgsmål »bistået« af institutionen at opnå, at de handlinger, som sagsøgeren var udsat for, som følge af hendes stilling eller funktioner, og som lå til grund for ansøgningen om bistand, anerkendtes som ulovlige og gav grundlag for erstatning ved en national ret (jf. i denne retning dom af 9.9.2016, De Esteban Alonso mod Kommissionen, T-557/15 P, ikke trykt i Sml., EU:T:2016:456, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 114 Når dette er præciseret, skal det erindres, at det fremgår af fast retspraksis, at en annullation af en ulovlig retsakt, såsom den anden afgørelse om afslag på bistand, i sig selv kan udgøre en passende og principielt tilstrækkelig erstatning for den ikke-økonomiske skade, som retsakten kan have forvoldt. Dette er imidlertid ikke tilfældet, når sagsøgeren godtgør at have lidt en ikke-økonomisk skade, som kan adskilles fra den ulovlighed, der danner grundlag for annullationen, og som ikke kan erstattes fuldt ud ved denne annullation (jf. i denne retning dom af 6.6.2006, Girardot mod Kommissionen, T-10/02, EU:T:2006:148, præmis 131, af 16.5.2017, CW mod Parlamentet, T-742/16 RENV, ikke trykt i Sml., EU:T:2017:338, præmis 64, og af 19.5.2015, Brune mod Kommissionen, F-59/14, EU:F:2015:50, præmis 80).
- 115 I det foreliggende tilfælde vedrører den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har påberåbt sig, ikke den urigtige vurdering, som ansættelsesmyndigheden foretog, og som er genstand for det første anbringende om annullation af den anden afgørelse om afslag på bistand, men ansættelsesmyndighedens tilsidesættelse af sin bistandspligt som fastsat i vedtægtens artikel 24, der er genstand for det andet annullationsanbringende.
- 116 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Retten i forbindelse med behandlingen af det andet anbringende har fastslået, at ansættelsesmyndigheden tilsidesatte sin bistandspligt bl.a. ved ikke at behandle ansøgningen om bistand med tilstrækkelig hurtighed, men at en sådan ulovlighed ikke af denne grund kan medføre annullation af den anden afgørelse om afslag på bistand.
- 117 Det skal under disse omstændigheder fastslås, at den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har påberåbt sig, kan adskilles fra den ulovlighed, dvs. den urigtige vurdering, der begrundede annullationen af den anden afgørelse om afslag på bistand, og at denne skade under alle omstændigheder ikke fuldt ud kan erstattes ved denne annullation.
- 118 Under hensyn til omstændighederne i det foreliggende tilfælde, herunder bl.a. de skiftende holdninger, som ansættelsesmyndigheden indtog, og som medførte, at sagen to gange blev forelagt for det særlige rådgivende udvalg for akkrediterede parlamentariske assistenter, og det urimelige tidsrum på mere end to år, som ansættelsesmyndigheden anvendte til at behandle ansøgningen om bistand, og som efterlod sagsøgeren i en tilstand af usikkerhed og forhindrede hende i at iværksætte retslige skridt over for M. eller i det mindste forsinkede sådanne skridt, finder Retten, at der er foretaget en korrekt bedømmelse af den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har lidt, ved efter ret og billighed og i overensstemmelse med sagsøgerens påstand at fastsætte denne skade til 10 000 EUR.
- 119 Hvad angår sagsøgerens påstand om, at den erstatning, der tildeles, i givet fald skal forhøjes med tillæg af morarenter, beregnet på grundlag af den af Den Europæiske Centralbank (ECB) fastsatte rentesats, finder Retten, at denne påstand skal tages til følge, og at datoen for afsigelsen af denne dom skal lægges til grund herfor, idet der ikke er angivet en dato, hvorfra disse morarenter skal beregnes (jf. i denne retning dom af 16.5.2017, CW mod Parlamentet, T-742/16 RENV, ikke trykt i Sml., EU:T:2017:338, præmis 67, og af 6.10.2015, CH mod Parlamentet, F-132/14, EU:F:2015:115, præmis 127).

- ¹²⁰ Under hensyn til samtlige ovenstående betragtninger skal den anden afgørelse om afslag på bistand annulleres som følge af den urigtige vurdering, som denne afgørelse er behæftet med, og Parlamentet pålægges at betale sagsøgeren 10 000 EUR for den lidte ikke-økonomiske skade med tillæg af morarenter fra datoen for afsigelsen af denne dom, beregnet på grundlag af den af ECB fastsatte sats for de vigtigste refinansieringstransaktioner.

Sagsomkostninger

- ¹²¹ Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Parlamentet har tabt sagen, bør det pålægges det at betale sagsomkostningerne i overensstemmelse med sagsøgerens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Første Afdeling):

- 1) Europa-Parlamentets afgørelse af 30. juni 2016, hvorved denne institutions ansættelsesmyndighed afslog den ansøgning om bistand, som Michela Curto havde indgivet den 14. april 2014, annulleres.**
- 2) Parlamentet betaler en erstatning på 10 000 EUR til Michela Curto for den lidte ikke-økonomiske skade med tillæg af morarenter fra datoen for afsigelsen af denne dom, beregnet på grundlag af den sats, der er fastsat af Den Europæiske Centralbank (ECB) for de vigtigste refinansieringstransaktioner.**
- 3) Parlamentet betaler sagsomkostningerne.**

Pelikánová

Nihoul

Svenningsen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. juli 2018.

Underskrifter